

למורה:

עדיף לסדר את הכיתה בצורת ח' בשביל שיהיה מקום לפעילויות השונות במהלך השיעור.

נושאי השיעור:

- היצע וביקוש
- מדד המחירים לצרכן
- אינפלציה
- ערך הכסף

ציוד נדרש לשיעור:

- להצגת המצגת: מחשב עם חיבור לאינטרנט, מקרן, רמקולים (מומלץ- להקרנת סרטון)

משימה:

בחרו מוצר ובצעו עליו השוואת מחירים

- איזה מוצר בחרתם?
- מדוע לדעתכם לאותו מוצר יש מחירים שונים בשוק?
- איך לדעתכם, נקבע המחיר של מוצר בשוק?

למורה: (12 דק')

אמור: בחרו מוצר ובצעו עליו השוואת מחירים ברשת. תן לתלמידים 5 דקות לבצע את הסקר.

שאל: מי רוצה לשתף בסקר השוק שביצע ובתוצאותיו?

אסוף תשובות משלושה תלמידים לפחות.

שאל: כפי שאתם רואים, השוואת המחירים העלתה מחירים שונים לכל מוצר,

- מדוע למוצר אחד יש מחירים שונים בשוק?
 - איך, לפי דעתכם, נקבע המחיר של מוצר בשוק?
- אסוף** תשובות והמשך לשקף הבא

למורה: (5 דק')

הסבר:

מחירו של מוצר נקבע לפי הביקוש שלו בשוק, זאת אומרת לפי כמה הוא נדרש ע"י הקונים. היצע הוא כמות המוצרים הקיימים והביקוש מתייחס לכמה הוא נדרש, כמה רוצים אותו בשוק.

המחיר נקבע על ידי איזון בין היצע לביקוש.

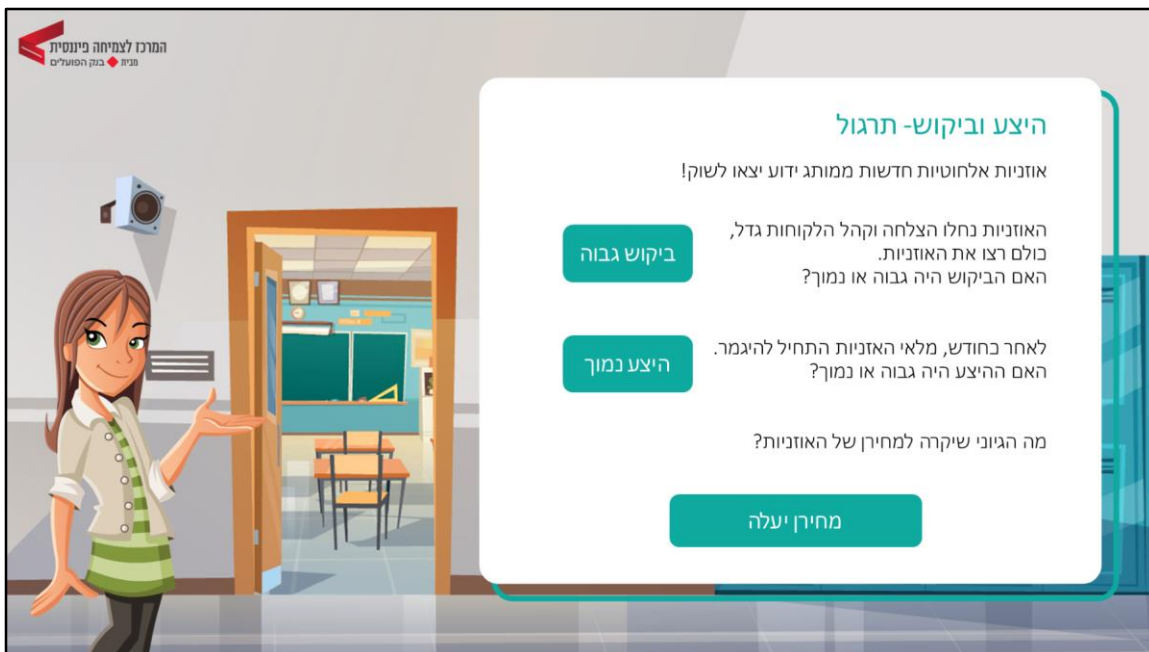
לדוגמא: אם כל תושבי העיר רוצים חלב ואין מספיק לכולם, הדבר יגרום לעלייה במחיר החלב כי הוא יותר "מבוקש" - לא ניתן להשיגו בקלות. לעומת זאת, אם החלב נמצא בכל מקום וקל להשיגו, מחירו ירד.

עיקרון ההיצע והביקוש הוא זה שמכתיב לנו כיצד נקבעים מחיריהם של רוב המוצרים בעולם. אם למוצר יש ביקוש, אבל ההיצע שלו נמוך מחירו יעלה באופן משמעותי. לחלופין אם ההיצע גדול, אבל הביקוש נמוך, מחירו יצנח צניחה חופשית.

הרחבה למורה:

היצע וביקוש הוא מודל המורכב משני מדדים - היצע וביקוש - המקיימים ביניהם אינטראקציה, ובשוק חופשי הם הגורם היחיד לפיו נקבע מחירו של מוצר או שירות (למעט במקרי כשל שוק, כגון פעילות של גוף מונופולי או מונופסוני, בהנחה שכשל השוק מונע תחרות משוכללת).

היצע הוא כמות המוצרים והשירותים הקיימים בשוק מסוים, וביקוש הוא אומדן של מידת הדרישה למוצרים ושירותים בשוק מסוים.
מודל זה הוא אחד מאבני היסוד של הכלכלה המודרנית. בצורתו המוכרת ביותר היום, נוסח המודל על ידי הכלכלן מהמאה ה-19, אלפרד מרשל, בספרו "עקרונות הכלכלה"[1].

למורה: (3 דק')

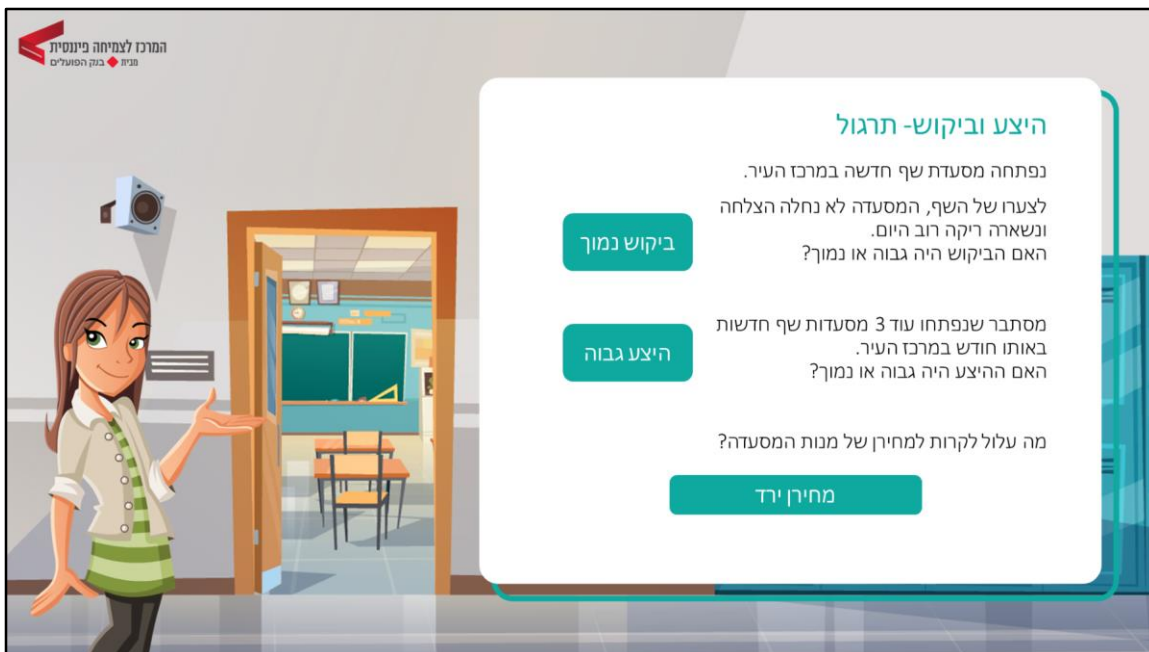
הצג את המקרה הבא ובקש מהתלמידים להשלים את המשפטים.
יצאו לשוק אוזניות אלחוטיות חדשות ממותג ידוע.

האוזניות נחלו הצלחה וקהל הלקוחות גדל, כולם רצו את האוזניות. האם הביקוש היה גבוה או נמוך? הביקוש לאוזניות היה **גבוה**.

לאחר חודש של מכירות כמעט אצל מלאי האוזניות בכל החנויות בארץ. האם ההיצע היה גבוה או נמוך? ההיצע היה **נמוך**.

מה יקרה למחירן של האוזניות? **מחירן של האוזניות יעלה**

שאל: מישוהו יכול להסביר מדוע הגיוני שמחירן של האוזניות יעלה?

למורה: (3 דק')

הצג את המקרה הבא ובקשי מהתלמידים להשלים את המשפטים.

נפתחה מסעדת שף חדשה במרכז העיר.

לצערו של השף, המסעדה לא נחלה הצלחה ונשארה ריקה רוב היום. האם הביקוש היה גבוה

או נמוך? הביקוש למסעדה היה **נמוך**.

לאחר בירורים נתגלה כי נפתחו עוד 3 מסעדות שף חדשות באותו חודש במרכז העיר. האם

ההיצע היה גבוה או נמוך? ההיצע היה **גבוה**

מה יקרה למחירן של מנות המסעדה? **מחירן עלול לרדת**

האם ניתן לצפות את הביקוש למוצר?

בהתאם למצב השוק, העונה או חגים מסוימים, ניתן לדעת האם יהיה ביקוש למוצר או שירות מסוים.

לדוגמא:

- לקראת החורף, מחירי בגדי החורף עולים כי הביקוש להם גבוה. לעומת זאת, בסוף העונה המחירים יורדים.
- לקראת פורים, מחירי התחפושות עולים. לקראת חנוכה, עולה הביקוש לסופגניות, ובפסח, מחירי הלחמים והעוגיות יורדו.
- פלאפון חדש שיצא לשוק יהיה במחיר גבוה במיוחד

תמיד כדאי לקנות מוצרים כשאין להם ביקוש רב

למורה: (6 דק')

שאל: האם יש דרך לדעת מתי הרבה אנשים ירצו לקנות מוצר או שירות מסוים? **אסוף תשובות והסבר:**

בהתאם למצב השוק, העונה או חגים מסוימים, ניתן לדעת האם יהיה ביקוש למוצר או שירות מסוים.

שאלי – האם תוכלו לחשוב על דוגמאות לכך שהעונה או החגים משפיעים על ביקוש מוצר מסוים? כיצד הביקוש עלול להשפיע על המחיר? לדוגמא:

1. לקראת החורף, מחירי בגדי החורף עולים כי הביקוש להם גבוה. לעומת זאת, בסוף העונה המחירים יורדים.
2. לקראת פורים, מחירי התחפושות עולים
3. לקראת חנוכה, עולה הביקוש לסופגניות ולכן עולה מחיר הסופגניות (רוב השנה לא מוכרים סופגניות כלל).
4. לקראת פסח, מחירי הלחמים והעוגיות יורדו.
5. פלאפון חדש שיצא לשוק יהיה במחיר גבוה במיוחד

הדגש: כדי לשמור על התנהלות כספית נכונה, **כדאי לקנות את המוצרים כשאין להם ביקוש רב.** גם אם מאוד רוצים מוצר מסוים וברור שתוך זמן מסוים מחירו ירד, יש לדחות סיפוקים ולקנות אותו במועד מאוחר יותר.

למורה: (4 דק')

הסבר:

קיים מדד אשר נקרא "מדד המחירים לצרכן". מטרתו למדוד את השתנות המחירים של סל מוצרים ושירותים.

- המדד לוקח "סל קבוע" המייצג את הצריכה של משק בית (למשל, חלב, לחם, ביצים וכו') ובודק את השינוי במחירו כל חודש.
- באמצעות המדד ניתן לעקוב אחר התפתחותיות ושינויים בשוק.
- מקובל לומר כי עלייה בממד המחירים לצרכן פירושה אינפלציה, וירידה בממד משמעה דפלציה

שאל: מישהו יודע מהי אינפלציה ודיפלציה? (תשובה בשקף הבא)

הרחבה למורה:

מדד המחירים לצרכן הוא מדד, המהווה אחד מסוגי מדדי המחירים, המחושב בטכניקות סטטיסטיות ומשתנה מזמן לזמן, אשר מיועד למדוד את השתנות המחירים של סל מוצרים ושירותים הנצרכים על ידי קבוצת צרכנים.

מדד המחירים לצרכן בישראל מקורו ב"מדד המחירים לצרכן בארץ ישראל", שפורסם בתקופת המנדט הבריטי משנת 1922. הוא מחושב על ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ומפורסם מדי חודש (עבור החודש הקודם). במהלך הזמן, התפתחה ולוטשה שיטת חישוב המדד והשימוש בו התרחב מעבר לתחום מדידת האינפלציה גם לתחום יחסי העבודה

- (תוספת יוקר, עוד מתקופת המנדט והסכמי שכר), הצמדה של התחייבויות כספיות ומיסוי.
- מדד המחירים לצרכן מודד את אחוז השינוי שחל במשך הזמן בהוצאה הדרושה לקניית "סל קבוע" של מוצרים ושירותים, שמחירהם ניתנים למדידה סדירה. "סל" זה מייצג את תצרוכתה של אוכלוסיית משקי הבית. המדד משמש בעיקר להצמדות שוונות, לקביעת תוספת היוקר, לתעריפי השכר ולניתוח מגמות המחירים במשק.
- שימושי מדד המחירים לצרכן:
- הצמדה למדד של תשלומים (שעליהם נקבע מראש כי יוצמדו למדד), הלוואות, משכנתאות, אגרות-חוב ודמי מזונות.
 - בסיס לחישובים של תוספת יוקר: תשלום שמקבלים שכירים כפיצוי לעלייה ביוקר המחיה, אם הושג הסכם בין המעסיק למועסק בנוגע לתשלום שכזה. בדרך כלל התוספת מחושבת לפי מדד המחירים לצרכן.
 - אמצעי למעקב אחר ההתפתחויות במשק.
 - מקובל לומר כי עלייה במדד המחירים לצרכן פירושה אינפלציה, וכי ירידה במדד משמעה דפלציה.

למורה: (4 דק')

**לחץ על המסך והקרן את הסרטון הבא המדבר על אינפלציה ועונה על השאלה.
עצור את הסרטון בדקה ה-3:40. המשך הסרטון פחות רלוונטי.**

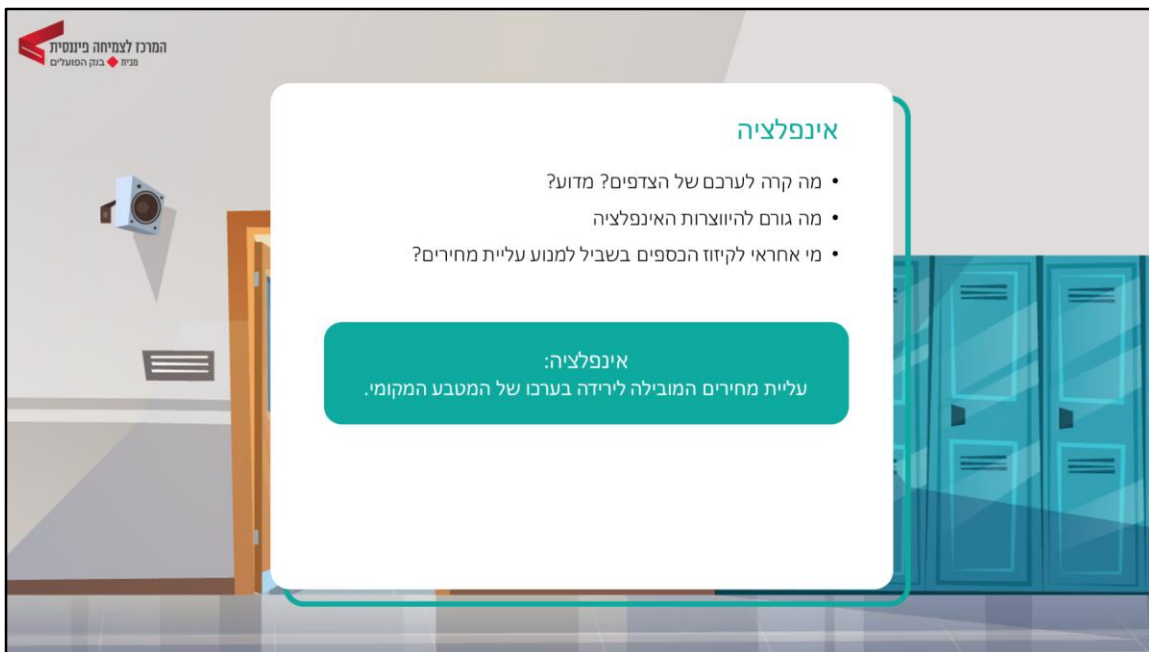
<https://www.youtube.com/watch?v=87cjO1yhT1Y>

הרחבה למורה:

אינפלציה היא מונח כלכלי המתאר תהליך של עלייה כללית, מתמשכת וקבועה של רמת המחירים (אנ') במדינה. דבר זה מביא לירידה בערך הכסף. תופעת האינפלציה מוגדרת כעליית מחירים, כלומר ירידה מתמשכת בערכו של המטבע המקומי. כוח הקנייה של המטבע פוחת, משמע התמורה המתקבלת עבור כל יחידת מטבע הולכת וקטנה. כמו כן תופעה המכונה "פיחות מתמשך" מתארת את ירידת ערכו של המטבע בהשוואה למטבעות של מדינות אחרות בהן שיעורי האינפלציה נמוכים יותר. עם זאת, כיוון ששער החליפין (ערכו של כל מטבע ביחס למטבעות אחרים) מושפע גם מגורמים נוספים, לא תמיד רואים קשר ישיר בין האינפלציה לשער החליפין.

מקרה קיצוני של אינפלציה נקרא היפר-אינפלציה (אינפלציה דוהרת) המתאר מצב בו ישנה אינפלציה גבוהה כאשר שיעור האינפלציה הולך וגדל מבלי להגיע לשווי משקל. המצב ההפוך לאינפלציה הוא דפלציה, בו קיים תהליך של ירידה כללית ומתמשכת במחירים ועלית ערך המטבע. מצב מאוזן נקרא יציבות מחירים, המתאר מצב בו אין שינוי או שינוי זעיר ברמת המחירים. ממשלות שמנסות ליצב את האינפלציה מבצעות רפליציה, מעבר ממצב

דפלציוני ליציבות מחירים או אף לאינפלציה מתונה, או מיתון של תהליך דפלציוני.

למורה: (5 דק')

ערוך דיון:

- מה הבנתם מהסרטון?
- מה קרה לערכם של הצדפים? מדוע?
- מה גורם להיווצרות האינפלציה (עודף כסף)
- מי אחראי לקיזוז הכספים בשביל למנוע עליית מחירים? (הבנק המרכזי של ישראל, אשר מדפיס את הכסף)

ערך הכסף

ערך הכסף יורד עם השנים בשל התייקרות המחירים.
לדוגמא: אם כיום 100 ₪ מספיקים לקניית מוצרים מסוימים
במכולת, בעתיד מחיר המוצרים יעלה ולכן אותם 100 ₪ כבר לא
יספיקו לקניית אותם מוצרים.

ערך הכסף ירד.

מה ניתן לעשות בשביל לשמור על ערך הכסף?

מומלץ לשמור את הכסף בבנק- להשקיע אותו בתכנית חיסכון,
ובכך לצבור ריבית ולהעלות את ערך הכסף.

ישנן תכניות חסכון הצמודות למדד המחירים לצרכן ותכניות שלא
צמודות. על כן, יש לבחור את התכנית הנכונה
בהתאם לתקופת ומטרת ההשקעה

למורה: (4 דק')

הסבר: בסרטון הקודם ראינו איך ערכו של הכסף יורד. שימו לב שגם כסף ש"יושב" בבית
יאבד מערכו ככל שיעבור הזמן. למשל- חיסרון אחד בשמירת הכסף בבית הוא שהכסף
ששמתם בקופסה הוא בדיוק הכסף שתמצאו שם, כלומר הכסף לא יגדל.
אם תשימו בקופסה בכל חודש 20 שקלים, כעבור שנה יהיה לכם סכום של 240 שקלים,
וכעבור 10 שנים יהיה לכם סכום של 2,400 שקלים - לא יותר ולא פחות.
האם יש דרך לגרום לסכום הזה לעלות? בדרך כלל מחיריהם של מוצרים רבים עולים
במשך השנים. ייתכן שחבילת מסטיק שעולה היום 4 שקלים עלתה לפני שלוש שנים רק 3
שקלים. ב-2,400 שקלים שיהיו לכם בעוד 10 שנים לא תוכלו לקנות את אותם הדברים
שאתם יכולים לקנות היום בסכום הזה, כי ערך הכסף יורד. **שאל:** אז מה ניתן לעשות בשביל
לשמור על ערך הכסף?

הסבר: מומלץ לשמור את הכסף בבנק- להשקיע אותו בתכנית חיסכון, ובכך לצבור ריבית
ולהעלות את ערך הכסף.

הדגש: כאשר חוסכים בבנק ישנם מסלולים צמודים למדד המחירים לצרכן וישנם מסלולים לא
צמודים - צריך לבדוק את המסלולים השונים ולבחור מסלול נכון בהתאם לתקופת ומטרת
ההשקעה.

שאל: משהו רוצה להזכיר מהי ריבית? ("מחיר הכסף" שהבנק משלם לכם עבור שימוש
בכסף שלכם, אתם מלווים לבנק כסף)

למורה: (2 דק')

סכם את השיעור: בשיעור זה למדנו על היצע וביקוש- ככל שההיצע יורד והביקוש עולה כך המחירים יעלו וככל שההיצע עולה והביקוש יורד המחירים ירדו. בנוסף, למדנו על מדד המחירים לצרכן ועל אינפלציה וירידה בערכו של הכסף.